

A részletes kurzusleírás, kurzusprogram
--

Tanszék: **Nyelvtudományi Tanszék**. Titkárság: **D222, 72/503-600/4335, nagyagi@btk.pte.hu**

A tanár neve: **Viszket Anita**

A kurzus címe: **A mondattan tanítása**

A kurzus órarendi adatai: **2006 őszi szemeszter, hétfő 14:00-15:30, D549, hetente 90 perc**

A kurzus kódjai és kredit számai:

szak / képzés ¹	kód	kredit ²
MAGANE Magyar (rövidkódos magyarosok, Általános nyelvészet spec.), ALTNYS Általános nyelvészet specializáció (rövid kódos hallgatóknak) SPEANE Specializáció (minden hallgatónak ³)	ANY7133	2
<i>Az Elméleti nyelvészet spec. kurzusa:</i> MAGANE01 Magyar (hosszúkódos egyszakos magyarosok), MAGANE02 Magyar (hosszúkódos szakpáros magyarosok), NSZANE01 Nem szakterületi kreditek (hosszú kódos hallgatók nem szakos kurzusai) – ide felvehető specializáció-választástól függetlenül is	ANYN110133	2
ERSANE01 Általános értelmiségképzés 20 kredites (hosszú kódos hallgatóknak)	ERSN020519	2
ERTANE01 Általános értelmiségképzés 10 kredites (hosszú kódos hallgatóknak)	ERTN020519	2
MAGANE Magyar (rövidkódos magyarosok, Anyanyelvi nevelés spec.), ALTNYS Általános nyelvészet specializáció (rövid kódos hallgatóknak) SPEANE Specializáció (minden hallgatónak)	MAN5133	2
<i>Az Anyanyelvi nevelés spec. kurzusa:</i> MAGANE01 Magyar (hosszúkódos egyszakos magyarosok), MAGANE02 Magyar (hosszúkódos szakpáros magyarosok), NSZANE01 Nem szakterületi kreditek (hosszú kódos hallgatók nem szakos kurzusai) – ide felvehető specializáció-választástól függetlenül is	MANN020105, MANN040305	2
MAGANE Magyar (rövidkódos magyarosok)	MNY-052033	2
MAGANE01 Magyar (hosszúkódos egyszakos magyarosok), MAGANE02 Magyar (hosszúkódos szakpáros magyarosok), NSZANE01 Nem szakterületi kreditek (hosszú kódos hallgatók nem szakos kurzusai)	MNYN510433	2
MAGANE01 Magyar (hosszúkódos egyszakos magyarosok, csak az irodalom orientációban!), MAGANE02 Magyar (hosszúkódos szakpáros magyarosok, csak az irodalom orientációban!), NSZANE01 Nem szakterületi kreditek (hosszú kódos hallgatók nem szakos kurzusai)	MNYN590133	2
MUVANE Műveltségi (rövid kódos hallgatóknak)	MUK2169	2
<i>A Számítógépes nyelvészet spec. kurzusa, MAGANE01/02-ben csak a képzés kredit számát meghaladóan vehető fel! :</i> MAGANE01 Magyar (hosszúkódos egyszakos magyarosok), MAGANE02 Magyar (hosszúkódos szakpáros magyarosok), NSZANE01 Nem szakterületi kreditek (hosszú kódos hallgatók nem szakos kurzusai) – ide felvehető specializáció-választástól függetlenül is	SZNN100233	2

¹ Tudomásom szerint minden kurzus felvehető az „Egyéb” vagy a „PTE 10%” elnevezésű képzésekbe is, bármelyik kódon.

² Egy kredit 1800 perc (30 óra) munkáért jár, ami a kontaktóra és az otthoni munka összege.

³ **Valamiért a hosszú kódos nyelvészeti specializációk nincsenek ebben a tantervben: nem egészen világos, miért!**

A részletes kurzusleírás, kurzusprogram
--

Szabálytípusok	Szabályok
Feladata a szakképzés céljainak megvalósításában	A mondatok oktatását egy modernebb felfogásban a struktúrák, szerkezetek oktatásaként érdemes felfogni. A nyelvek szerkezetének megértéséhez segít, ha megértjük bizonyos nem-természetes nyelvek (pl. programnyelvek) felépítését. A kurzuson azzal foglalkozunk, hogy hogyan lehetne ezt a struktúrafelépítő képességet elsajátíttatni a közoktatásban. Ezzel párhuzamosan átnézzük a modern szintaxiselméletek alapjait is. A kurzus tematikája és időpontja a hallgatók érdeklődésétől függően változhat.
Felvételének előzetes feltétele (amennyiben van)	Generatív szintaxis (magyar szakon a kötelező Mondattan I-II, de legalább a Mondattan I, más szakokon a generatív szintaxis alapjaival foglalkozó kurzus). Ezen kívül szükséges az oktató engedélye: ezt az első órán lehet megkapni, ezért arra kötelező eljönni.
Elvégzéshez szükséges tanulmányi munka mennyisége	12 héten át heti 90 perc kontaktóra, valamint 12 héten át heti kb. 60 perc otthoni készülés (házi feladatok) és egyszeri kb. 10-20 óra munka a félév végi teljesítésre (zh vagy szemináriumi dolgozat).
Elvégzéshez szükséges tanulmányi munka típusa	Szakirodalomolvasás, házi feladat-írás.
Részvétel követelményei	Nincsenek, bárki részt vehet a kurzuson, ha a többiek munkáját nem zavarja. Ha a létszámhoz képest székhiány van a teremben, a kurzust hivatalosan felvevőké az elsőbbség.
A távolmaradás igazolásának módja	Nem kell igazolás. Az esetleges számonkérés pótlási lehetőségének megszerzéséhez a távollét ELŐZETES bejelentése kell (igazolás akkor sem).
A távolmaradás pótlása	A megadott határidőre a Coospace-n keresztül beadott 2-3 oldalas esszé, az érintett alkalommal elhangzottak összefoglalásáról. Ennek elmaradása vagy színvonal alatti teljesítése csökkenti a félév végi jegyet.
Félévközi ellenőrzés(ek) (amennyiben van) típusa	Házi feladatok, óra eleji ismétlő-kérdések.
Félévközi ellenőrzés(ek) témaköre(i) és időpontja(i)	Az órán elhangzott anyag, az óra időpontjában.
Félév végi számonkérés típusa	Zárthelyi vizsga vagy szemináriumi dolgozat.
Vizsga jellege, időpontja	Ha zárthelyi, akkor: írásbeli vizsga, amin 5 db A4-es lapnyi legális puszka használható. A tervezett időpontja a szorgalmi időszak utolsó órája, ami félév közben változhat, de erről adok információt.
A kurzus értékelésének módja	A kurzuson minden teljesítménnyel pontokat lehet szerezni. A pontgyűjtés szabályait, a ponthatókat és a jegyeket külön dokumentumban foglaltam össze, amit csatolok ehhez az űrlaphoz.
A kurzus következő meghirdetésének időpontja	Nem tervezem a következő meghirdetést. Ha érdemes, szó lehet a kurzus folytatásáról.

A részletes kurzusleírást illetve kurzusprogramot (a Tanrend mellékleteként) a szorgalmi időszakot megelőző két héttel az Interneten közép kell tenni vagy/és a hallgató órafelvételi szándékának jelzésekor a hallgató számára át kell adni. Ettől a szemeszter folyamán eltérni nem lehet. A kurzusleírást illetve kurzusprogramot a tanszéken meg kell őrizni.

A részletes kurzusleírás, kurzusprogram**A KURZUS BEMUTATÁSA****A kurzus felépítése**

Háromféle kurzus is elképzelhető: ezekből természetesen csak egyet valósíthatunk meg az órán. Az első alkalommal megbeszéljük a jelentkezők motivációját, érdeklődési körét, ismertetem a lehetséges kurzusverziókat és teljesítési módokat, ezután megpróbáljuk eldönteni, kik lesznek abban a max. 20 főben, akik felveszik a kurzust, és a továbbiakban velük alakítjuk ki a kurzus tényleges tematikáját. Bármelyik variációt választjuk is, mindenképpen komoly szemináriumi munkára számítók a kurzust felvevő hallgatók részéről, így a távolmaradás kevésbé tolerálható, mint más kurzusok esetében (mondjuk úgy, hogy egy lightosabb kutatószemináriumról van szó).

Első variáció: az eredeti elképzelésem az volt a kurzus meghirdetésekor, hogy az első néhány órán (részben oktatói előadás, részben hallgatói beszámolók formájában) összeszedjük, hogy mit is kell vagy mit is lehet tudni a mondattanról. Vagy egy kicsit pontosabban: a természetes és a mesterséges (pl. programozási) nyelvek mondatairól, és az azokkal foglalkozó tudományról. Miután összegyűjtöttünk egy listát a legfontosabb ismeretekről, a kurzus hátralévő részében azzal foglalkozunk, hogy hogyan lehetne ezeket az ismereteket megtanítani az általános vagy a középiskolában. Ehhez tanulmányozzuk a már elkészült tankönyveket, és a félév végére igyekszünk kialakítani egy közös koncepciót.

Második variáció: az elmúlt tanévben, és aztán a nyáron projekt munka keretében 9-10 hallgató részvételével az ún. NYKIT (Bánréti-féle) felsőosztályos nyelvtankönyvek újrairásával foglalkoztunk. Ez a munka mindenképpen folytatódik, mivel a kiadónak még az idén szüksége van a tankönyvek megújított változataira. Amennyiben a csoport hajlandó rá, ez a kurzus ennek a tananyagkészítő munkának is lehet a színtere. Ekkor az első egy-két alkalommal részben előadás, részben önálló szövegfeldolgozás formájában minden hallgatónak meg kell ismernie a tankönycsomagot, és az eddigi átalakító munkánakt, és után fejezeteket választva mindenki bekapcsolódhat a tananyag-írásba. Amennyiben ezt a variációt valósítjuk meg, akkor szept. 25-ig mindenkinek be kell nyújtania egy pár oldalas önálló ki vagy átdolgozott tananyagrészt, és annak a minőségétől függ, hogy az illető bekapcsolódhat-e a munkába.

Harmadik variáció: Bánréti Zoltán az MTA-n (Magyar Tudományos Akadémia) 2006. szeptembertől indít egy olyan projektet, amely weben elérhető interaktív nyelvtan tananyagok kidolgozását tűzi ki célul. Ebbe a munkába is be lehet kapcsolódni: ekkor a kurzus eleje ugyanolyan lesz, mint a második variáció esetében, beleértve az „alkalmassági esszét” is, csak a továbbiakban nem wordben kell tananyagot tervezni és írni, hanem a nyelvtani tartalom mellett az interaktív formát is ki kell találni és megvalósítani.

A teljesítés feltétele

- első variáció: önálló feladatmegoldások, beszámolók: max. 30 pont + félév végi zh: max. 30 pont
- második és harmadik variáció: az elvállalt fejezetek kidolgozásának színvonalától függően (összesítve 0-60 pontozva). Úgy sejttem, hogy ebben az esetben gyakorlatilag háromféle jegy létezik: színvonalatlan munka = nincs jegy vagy elégtelen; hát-hát: jó (4); OK, köszönöm: jeles (5).

A teljesítés megkezdése

- Első variáció: beszámoló elvállalása (ha valaki beszámolót vállal, akkor annak az *elvállalása* a teljesítése megkezdése, vagyis utána már csak jegyet lehet kapni. Az időben be nem jelentett beszámoló-kihagyás mínusz 10 pont.), vagy annak hiányában a zh beadása.
- Második és harmadik variáció: a fejezetek elvállalása.

Katalógus

- Az első órán kötelező részt venni (csak azt veszem fel a kurzusra, aki az első órán megjelenik). Ezen kívül nagyon fontos, hogy aki nem tud rendszeresen bejárni, ne vegye fel az órát! A szemináriumi (kontaktórai) teljesítmény központi része a kurzuson nyújtott teljesítmény értékelésének, ezért minden meg nem jelenésért egy -6, max. 0 pontos beszámoló esszét tűzök ki, aminek a beadási határideje a következő találkozó napján 10:00 óra (tehát NEM lehet a szorgalmi időszak végéig benyújtani!). Ebben a beszámolóban az elmulasztott alkalommal elhangzottak összefoglalásán kívül saját gondolatok, észrevételek megjelenítését is várom!

Ponthatárok és jegyek

- 50 felett: jeles
- 40 – 49: jó
- 30 – 39: közepes
- 20 – 29: elégséges

A kurzus virtuális színtere a Coospace-ben:

- <http://coospace.tr.pte.hu>,
- belépés: ETR-es EHA-val (felhasználói név) és az ahhoz tartozó jelszóval
- a színtér címe: azonos a kurzus címével

A részletes kurzusleírást illetve kurzusprogramot (a Tanrend mellékleteként) a szorgalmi időszakot megelőző két héttel az Interneten közép kell tenni vagy/és a hallgató órafelvételi szándékának jelzésekor a hallgató számára át kell adni. Ettől a szemeszter folyamán eltérni nem lehet. A kurzusleírást illetve kurzusprogramot a tanszéken meg kell őrizni.

A részletes kurzusleírás, kurzusprogram
--

A kurzus részletes (hetekre lebontott) tematikája

(kiindulásképpen az első variációét tüntetem fel, de még megvitatjuk):

Hetek száma	Téma
1. szept. 11.	Papírmunka, ismerkedés, teljesítés feltételeinek ismertetése
2. szept. 18.	A mondatok sajátosságainak összegyűjtése: mit kell tudnunk egy mondatról ahhoz, hogy le tudjuk írni az azt létrehozó szabályokat?
3. szept. 25.	
4. okt. 2.	
5. okt. 9.	A legfontosabb (legelterjedtebb) szintaktikai modellek fő simérveinek összegyűjtése. A korábban leírt mondat-tulajdonságok megfogalmazása valamelyik szintaktikai modellben.
6. okt. 16.	
okt. 23.	
7. okt. 30.	Tananyagok elemzése abból a szempontból, hogy hogyan tanítják a szintaktikai ismereteket.
8. nov. 6.	
9. nov. 13.	Javaslat kidolgozására a szintaxis tanításával kapcsolatban, előre meghatározott korcsoportnak és iskolatípusban.
10. nov. 20.	
11. nov. 27.	Kérdezz-felelek, készülés a zárthelyire.
12. dec. 4.	Félév végi zárthelyi

A követelmények teljesítéséhez szükséges kötelező és ajánlott olvasmányok listája és elérhetősége:

Kötelező olvasmányok adatai:	Fellelhető:
„Beugrók”, azaz, amiket a kurzus megkezdése előtt illik ismerni:	
Alberti Gábor – Medve Anna: Generatív grammatikai gyakorlókönyv I-II. Janus/Books, Bp. 2002	Nyelvészeti Szakkönyvtár, D229
Kálmán László – Nádasdy Ádám (1999): Hárompercesek a nyelvről, Osiris, Bp.	
Kenesi István szerk. (2000): A nyelv és a nyelvek, Corvina, Bp.	
Nádasdy Ádám (2003): Ízlesek és szabályok, Magvető, Bp.	
Szilágyi N. Sándor (2000): Világunk, a nyelv. Osiris, Bp.	
Szintaxis	
Bánréti Zoltán (1991): A mellérendelés, JPTE Magyar Nyelvi Tanszék [lehet, hogy a Szakkönyvtárban megvásárolható!]	Nyelvészeti Szakkönyvtár, D229
Kálmán László – Trón Viktor (2006): Bevezetés a nyelvtudományba, Tinta Könyvkiadó, Bp. [a Nyelvészeti Szakkönyvtárban megrendelés alatt]	
Kálmán László szerk. (2001): Magyar leíró nyelvtan Mondattan 1., Tinta Könyvkiadó, Bp.	
Kiefer Ferenc szerk. (0992): Strukturális magyar nyelvtan, Mondattan, Akadémiai K. Bp.	
Komlósy András (1992): Régensek és vonatok, JPTE Magyar Nyelvi Tanszék [lehet, hogy a Szakkönyvtárban megvásárolható!]	
Komlósy András (2001): A lexikai-funkcionális grammatika mondattanának alapfogalmai, Tinta K. Bp.	
Szabolcsi Anna (1992): A birtokos szerkezet és az egzisztenciális mondat, Akadémiai K. Bp.	
Nyelvtan-tanítás	
Bánréti Zoltán (1997): Nyelvtan – Kommunikáció - Irodalom Tizenéveseknek, Nodus Kiadó, Veszprém (kb. 7 kötet!)	Nyelvészeti Szakkönyvtár, D229
Bánréti Zoltán (1994): Programleírás, Nodus Kiadó, Veszprém	
Bánréti Zoltán, Papp Ágnes (1997): Tanítás és tanulás I-II, Nodus	
Kenesi István; Bánréti Zoltán; Radics Katalin (1974): Terv a középiskolai nyelvtan-tananyag tanításához, MTA	
Bánréti Zoltán: Nyisd ki, ismerd meg, tanítsd! / Alternatív képességfejlesztő program 10-14 éveseknek / Echo PR KFT, Veszprém	
Ajánlott olvasmányok:	
A kurzuson folyó beszélgetések során felmerülő témákhoz kapcsolódóan.	

.....
a tanár aláírása.....
a tanszékvezető aláírása

A részletes kurzusleírást illetve kurzusprogramot (a Tanrend mellékleteként) a szorgalmi időszakot megelőző két héttel az Interneten közvéleményre kell tenni vagy/és a hallgató órafelvételi szándékának jelzésekor a hallgató számára át kell adni. Ettől a szemeszter folyamán eltérni nem lehet. A kurzusleírást illetve kurzusprogramot a tanszéken meg kell őrizni.
--